

DSK

Syv veje til mere iværksætteri i Danmark

DSK

Forord

Enhver, der har talt med sin lokale, selvstændige købmand, kender til den: Iværksætterånden og selvstændighedstrangen, der driver værket. Det er den ånd, som alle iværksættere er præget af – og det er den ånd, der skaber både liv og udvikling i det lokale samfund og skaber grundlaget for de store eksporteventyr senere hen.

I Danmark har vi ikke andet at trække på end os selv. Vi er selv landets råstof. Og derfor er netop denne iværksætterånd så uendelig vigtig.

Men Danmark er på mange områder blevet et lønmodtagerland. Ikke at der er noget i vejen med at have et job – men danskernes selvstændighedskultur er ikke stærk nok. Der er for få, der tør tage springet og sætte gang i en lille, ny og selvstændig virksomhed.

Alle iværksættereventyr begynder med, at der er én, der etablerer sig som selvstændig, og for langt de fleste af dem handler det i første omgang ikke om at tiltrække den store millioninvestering; det handler om overhovedet at kunne komme i gang. Det ved man godt, hvis man er selvstændig købmand. Her har man taget springet og fået foden under eget bord, og butikken er ens eget ansvar – men hverdagen er fyldt med bøvl, barrierer og bekymringer. Og det er bøvl, barrierer og bekymringer, som også mange andre iværksættere kæmper med.

Og det er bøvl, barrierer og bekymringer, vi skal have gjort noget ved, hvis Danmark for alvor skal være et iværksætterland med en stærk selvstændighedskultur.

Jannick Nytoft
september 2023

DSK

Indledning

Debatten om iværksætteri drejer sig ofte om vækstiværksættere og ”nye guldæg”. Men intet kommer af intet, og nye guldæg begynder også i det små. Selv det største succeser begynder som en lille, lokal iværksætter, der tør prøve en idé af og forsøge at skabe sin egen virksomhed – f.eks. som købmand eller andre steder i detailhandlen.

Ønsker vi, at flere kaster sig ud på det dybe vand og etablerer sig, er det derfor altafgørende, at rammevilkårene for det brede og lokale iværksætteri er på plads. Det er ganske enkelt grundlaget for al form for iværksætteri overhovedet – og det har vi behov for at anerkende.

Men rammerne for ”den almindelige” iværksætter i Danmark kan sagtens forbedres. Organisationer som SMVDanmark viste i september 2023 endda, at de nye virksomheders overlevelsesrate er blevet ringere over tid. Udfordringerne for iværksætterne er altså ikke forsvundet – og det skal der gøres noget ved.

Hvis rammerne for iværksætteriet i almindelighed skal forbedres, skal vi derfor gribe det bredt an. Et ensidigt fokus eller en nålestiksoperation er ikke nok. Danskerne skal opleve, at hverdagen som iværksætter nok er udfordrende – men at det er indholdet og ikke rammerne, der udfordrer. I DSK peger vi derfor på syv veje fremad, hvis iværksætteriet i Danmark skal styrkes:

Syv veje til mere iværksætteri i Danmark

- 1. *Styrk selvstændighedskulturen***
- 2. *Sæt en prop i reglmaskinen***
- 3. *Skab bedre finansielle muligheder***
- 4. *Gør det offentlige til en medspiller frem for en modspiller***
- 5. *Gør det lettere at ansætte***
- 6. *Lad iværksætterne styrke lokalsamfundene***
- 7. *Ryd op i skattesystemet***

Først og fremmest skal selvstændighedskulturen styrkes. Selvom flere danskere i dag tager springet som iværksætterne, er Danmark stadig præget af en lønmodtagerkultur. Vi skal møde iværksætterne mere, og der skal større fokus på, hvad det helt konkret kræver og giver at være herre i eget hus. Det skal ikke være forbeholdt de få at starte egen virksomhed.

DSK

For det andet er det nødvendigt med en prop i regelmaskinen. Det er svært at komme i gang som iværksætter, og regelmængden er gennem årtier kun vokset. Tag en pause og brug energien på at rydde op i stedet. Det vil komme mange – ikke mindst iværksætterne – til gavn.

For det tredje skal der skabes gode, finansielle muligheder for iværksætteri. For langt de fleste handler det f.eks. om noget så simpelt som adgang til en erhvervskonto. Eller om muligheden for at skaffe finansiering på alternativ vis. Det skal der gøres noget ved.

For det fjerde skal vi erkende, at mange nye virksomheder er meget afhængige af den offentlige sektor. Og det skal vi forstå helt basalt og konkret: Når vejarbejdet raser på sjette måned foran din nye butik, så falder omsætningen. Derfor skal vi have mere gennemsigtighed i det offentliges planlægning – og mere konsekvens, når planerne ikke overholdes. Og på samme vis skal den offentlige indkøbsmuskel i langt bedre grad medvirke til at fremme frem for at modarbejde iværksætteriet.

For det femte skal det være nemmere at ansætte. For mange er det en stor ting at tage springet som arbejdsgiver, og det spring bliver ikke mindre af, at man – når man hyrer nye folk ind i sin voksende virksomhed – rammes af ufleksible og omfattende regler. Også her bør der kunne ryddes lidt op.

For det sjette skal der gøres plads til nye muligheder. Danmark er et gennemreguleret land, og reguleringen findes mange steder af en årsag. Men andre steder er eksisterende regler en unødigt hæmsko for nytænkning – ikke mindst i geografiske områder, hvor iværksætteriet ellers kunne være tiltrængt.

For det syvende skal der ryddes op i skatter og afgifter. Ud over at det er dyrt at være iværksætter, er det – når man skal have med skatter og afgifter at gøre – også helt utrolig besværligt og uoverskueligt. Det kan vi gøre bedre.

Selvstændighedskulturen skal styrkes!

Ingen eventyr kommer af sig selv. Heller ikke for iværksættere. Alt iværksætteri begynder i det små, og langt det fleste forbliver også i det små eller mellemstore.

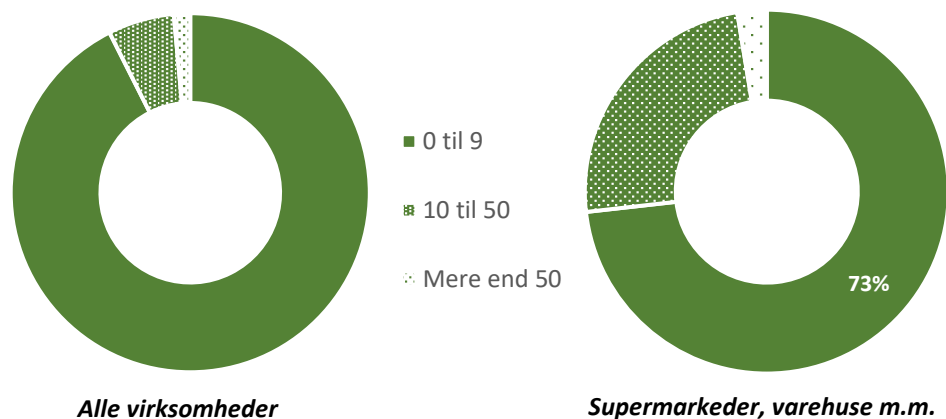
Det betyder, at rammerne for iværksætteriet har enorm betydning. Er disse rammer gode, vil og tør flere kaste sig over eventyret som selvstændig eller iværksætter. Og det er både godt for samfundsøkonomien i det store billede, det kan medvirke til at skabe udvikling i geografiske områder, der ellers kan risikere at opleve økonomisk stagnation, og det øger i øvrigt også sandsynligheden for de større eventyr.

Med andre ord: En styrkelse af iværksætteriet og den almindelige selvstændighedskultur i Danmark kan få stor og positiv betydning på rigtig mange forskellige måder.

DSK

Det kræver, at vi får øjnene op for, at Danmark er de små virksomheders land. I 2021 havde over 90 pct. af alle danske virksomheder under 10 ansatte. I dagligvarehandelen – hvor der jo er tale om fysiske butikker, der oftere har ansatte, gjaldt det for næsten tre fjerdedele.

Figur 1: Fordelingen af danske virksomheder efter antal ansatte (2021)

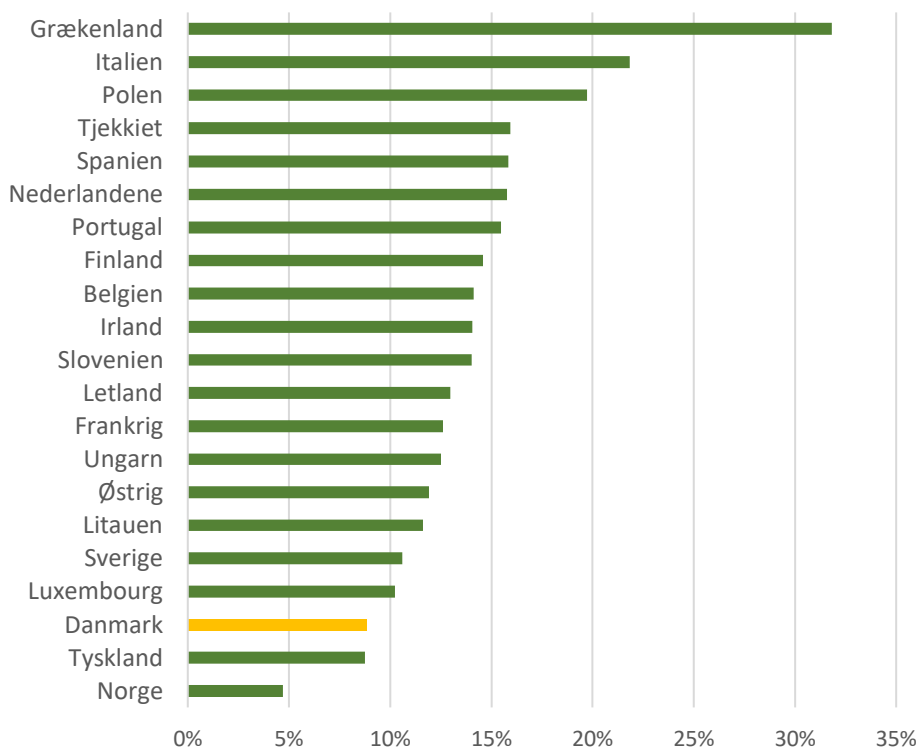
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: GF02, GF03 og egne beregninger

Disse mange tusinde virksomheder er den ursuppe, hvorfra ethvert iværksættereventyr begynder. Og det er den ursuppe, der skal gøres stærkere.

Heldigvis er danskernes lyst til at få fod under eget bord opadgående. I 2022 blev der grundlagt over 35.000 nye virksomheder, og en analyse fra Dansk Erhverv fra slutningen af 2022 viste, at danskerne generelt havde fået et mere positivt syn på iværksættere end tidligere. Det giver grund til en vis optimisme.

Men der er stadig godt et stykke vej til en egentlig selvstændighedskultur: De selvstændige og iværksætterne fylder mindre i den samlede beskæftigelse i Danmark end i mange andre lande. Tal fra OECD viser således, at mere end hver sjette hollænder og ca. hver 10. svensker var iværksætter. Men i Danmark var det mindre end en ud af 11, der er gået den vej på arbejdsmarkedet.

Figur 2: Iværksættere / selvstændiges andel af den samlede beskæftigelse, 2021

Kilde: OECD: Self-employment rate. Senest lokaliseret 29. august 2023 på: <https://data.oecd.org/emp/self-employment-rate.htm>; OECD (2023): OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2023. Senest lokaliseret 29. august 2023 på: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/342b8564-en/index.html?itemId=/content/publication/342b8564-en>.

En bredt funderet selvstændighedskultur kommer ikke af sig selv. Den kræver, at iværksætterens udfordringer og dagligdag – og gevinster – er alment kendte og anerkendte. Uvished og manglende kendskab holder mange tilbage. Derfor skal danskerne i langt højere grad opleve og få bekendtskab med de konkrete erfaringer, som iværksætterne gør sig – for vi ved, at danskerne i højere grad tager iværksætteriet til sig, hvis de bliver klogere på hverdagen som iværksætter.

DSK

Faktaboks: Effekten af mere viden om livet som iværksætter

I 2021 gennemførte en række af DSK's medlemmer en kampagne med fokus på at skabe større viden blandt danskerne om livet som selvstændig købmand. Op til kampagnen undersøgte man danskernes vidensniveau og holdninger til livet som selvstændig købmand og til livet som iværksætter. I 2022 – efter kampagnen – blev undersøgelsen gentaget.

Undersøgelsen viste, at andelen blandt de unge under 30 år, der så det som attraktivt at have et job som selvstændig købmand, var steget fra 12 pct. til 16. pct. – og andelen af de unge, der generelt så det som attraktivt at være selvstændig, var steget fra 29 pct. til 32 pct.

Kilde: DSK (2022): Rapport om "Den lokale købmand". Postmåling image og PR-potentiale. Rapport udarbejdet af Primetime, s. 41.

Man behøver ikke nødvendigvis sætte iværksætteri på skoleskemaet, men man kan sagtens gøre mere for at gøre danskerne klar til at møde dagligdagen som iværksætter eller selvstændig. Når danskerne i højere grad kender udfordringerne og fordelene ved livet som iværksætter, vil flere efter alt at dømme også vælge det til.

DSK foreslår

Der bør i de tidlige dele af undervisningssystemet arbejdes mere målrettet med at skabe kendskab til virksomhedsnære udfordringer – f.eks. regnskabsforståelse, rapporteringer m.m. – så der skabes et generelt og bredere kendskab til disse forhold og udfordringer. Det gælder især på handelsskolerne, men er også relevant i grundskolens øverste klasser, hvor man f.eks. kan arbejde projektorienteret og i samarbejde med lokale iværksættere herom. Det vil være oplagt f.eks. at lave forslag til undervisningsforløb om emnet.

Sæt en prop i regelmaskinen

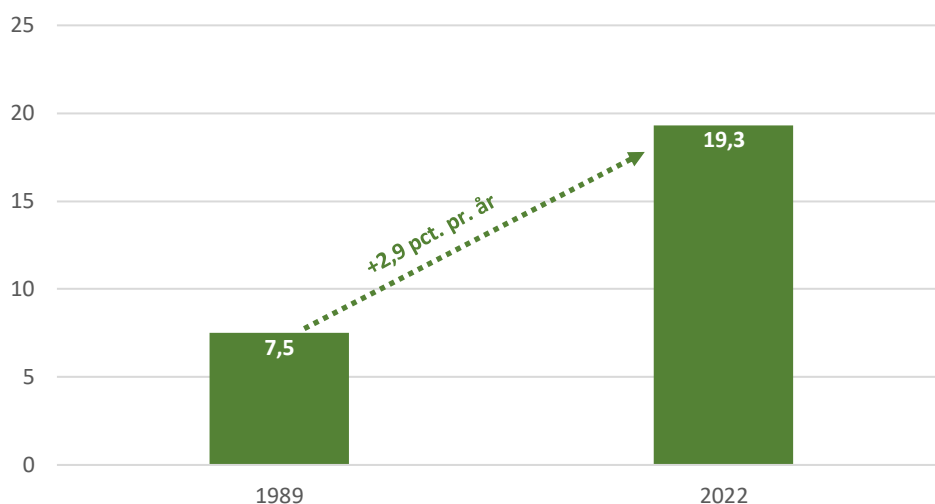
Danmark er et af verdenshistoriens mest gennemregulerede samfund. En par forskere anslog tilbage i 2014, at det samlede antal ord i danske love var steget med i gennemsnit 66.000 ord pr. år i hele perioden 1989 til 2011 – og da de talte antallet af ord i danske bekendtgørelser, var tilvæksten i antal ord endda flere gange større end det! Tænk tanken CEPOS har siden da gentaget forskernes optælling, og konklusionerne også af de nyere undersøgelser er entydigt, at regelmaskinen i Danmark er meget, meget produktiv. Papirbunkerne er kun vokset.

Mange af disse regler har selvsagt deres berettigelse – men det er samtidig udtryk for, at vi som samfund i høj grad fratager virksomhederne muligheder for nytænkning. Det sker ved at låse virksomhederne fast i et bestemt adfærdsmønster.

Det er svært at rydde op i de mange regler – meget svært. Ja, faktisk så svært, at samtlige regeringer siden begyndelsen af 1980'erne har haft programmer og målsætninger for det. Men alligevel er antallet af ord i love og bekendtgørelser steget voldsomt. Det er en udfordring for ikke mindst små, nye virksomheder, hvis markedsplads og forretningsmuligheder begrænses, og hvis omkostninger med at sætte sig ind i lovgivningen vokser.

Al reguleringen er dog blevet indført med et formål. Derfor handler det ikke om at deregulere med hovedet under armen – men det burde være åbenlyst at arbejde langt mere ihærdigt og målrettet for, at regelmængden ikke vokser yderligere.

Figur 3: Udviklingen i den samlede regelmængde (mio. ord)

Kilde: CEPOS (2023): Et regelstop kan give økonomisk gevinst på 58 mia. kroner. Senest lokaliseret 8. september 2023 på: <https://cepos.dk/artikler/et-regelstop-kan-give-oekonomisk-gevinst-paa-58-mia-kr>, s. 3.

DSK

Man har tidligere i Danmark haft indsatser for oprydning i regler – men indsatserne har været og er nålestiksoperationer, der ikke har formået at vende udviklingen i eller tilgangen til regelproduktionen. Derfor er der behov for en mere vidtgående tilgang til oprydningen.

DSK foreslår

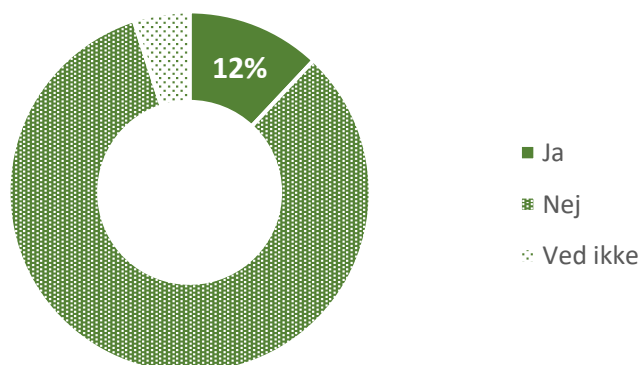
Der bør indføres et regelstop således, at nye regler skal "finansieres" ved afskaffelse af eksisterende regler. Det vil betyde, at man politisk i langt højere grad skal overveje, om en ny regel faktisk er værd at indføre. Man har gode erfaringer med netop denne tilgang i f.eks. den canadiske delstat British Columbia.

Skab bedre finansielle muligheder

Et iværksættereventyr er ikke gratis. Heller ikke selvom det er et mindre ét af slagsen. De finansielle rammer skal være på plads, og det betyder både, at finansieringen skal være på plads, og at den spirende virksomheds adgang til at gennemføre finansielle transaktioner skal være på plads. Ingen pengestrøm – ingen virksomhed. Det er nu engang markedets jernlov.

Men desværre er det ikke altid iværksætteren selv og virksomhedens formåen, der sætter de finansielle rammer. Eksterne kræfter kan spille ind på en måde, der u hensigtsmæssigt holder iværksætteriet tilbage. En del mindre virksomheder oplever f.eks., at det kan være svært overhovedet at få en erhvervskonto i banken. I 2021 fandt en analyse foretaget af SMVDanmark, at det gjaldt for lidt mindre end én ud af otte selvstændige erhvervsdrivende.

Figur 4: Selvstændiges svar på spørgsmålet: Har det har været en udfordring for dig at få en erhvervskonto i banken? (2021)

Kilde: SMVDanmark (2021): Hver tiende selvstændige måtte kæmpe for en erhvervskonto. Senest lokaliseret 31. august 2023 på: <https://smvdanmark.dk/analyser/temaanalyser/hver-tiende-selvst%C3%A6ndig-m%C3%A5tte-k%C3%A6mpe-for-en-erhvervskonto>.

DSK

Andre oplever, at adgangen til alternativ finansiering som f.eks. crowdfunding i Danmark ikke er optimal. Alternativet for mange kan derfor være at søge mod udlandet frem for at lade finansieringen være lokalt forankret. I dag søger mange f.eks. i retning af ikke mindst britiske crowdfunding-platforme, fordi mulighederne for den slags finansiering i Danmark er så begrænsede.

For at iværksættere overhovedet kan komme i gang, er afgørende, at de har adgang til den finansielle infrastruktur. Iværksætterens evne til at konkurrere må selvfølgelig afgøre, om den nødvendige finansiering og de nødvendige kunder kan findes – men hvis iværksætteren på forhånd er afskåret fra overhovedet at komme i gang, er det op ad bakke. Og det skal det ikke være for iværksætterne.

DSK foreslår

Der bør indføres en generel ret for erhvervsdrivende til at få oprettet en basal erhvervskonto i et pengeinstitut på linje med den ret, der i dag gælder for privatkunder til at få oprettet en basal indlånskonto.

Og der bør indføres bedre mulighed for equity crowdfunding i Danmark. Dette vil give øget mulighed for at tiltrække risikovillig kapital til nye og mindre virksomheder, da det bliver muligt at investere relativt små beløbsstørrelser fra en bredere gruppe af investorer, herunder forbrugere og forhandlere. Dette kan ikke mindst være en fordel, hvis man driver sin virksomhed i landdistrikterne, hvor det kan være sværere at få finansieret sine projekter.

Gør det offentlige til en medspiller frem for en modspiller

Mange nye iværksættere finder ud af, at de ikke kun er afhængige af deres bank og deres kunder – de er også afhængige af den offentlige sektor. Enten fordi den offentlige sektor er en kunde eller en potentiel kunde, eller ganske enkelt fordi man er afhængig af, at ens nye forretning ikke torpederes af politiske beslutninger.

Det sidste er der nemlig mange, der oplever. Ikke mindst i detailhandelen, hvor mange iværksættere findes. Som nyåbnet butik er man f.eks. ganske afhængig af tilgængelighed, og det kan hurtigt vise sig at være et problem, hvis den offentlige sektor og f.eks. forsyningsselskaberne spiller mod og ikke med.

Tag noget så konkret som vejarbejde. Det kan betyde alverden for butikkerne – ikke mindst de små og nye af slagsen – at planer og udmeldinger er til at stole på. Når man får at vide, at der graves i tre måneder, så indstiller man sig derefter og planlægger derefter. Også finansielt.

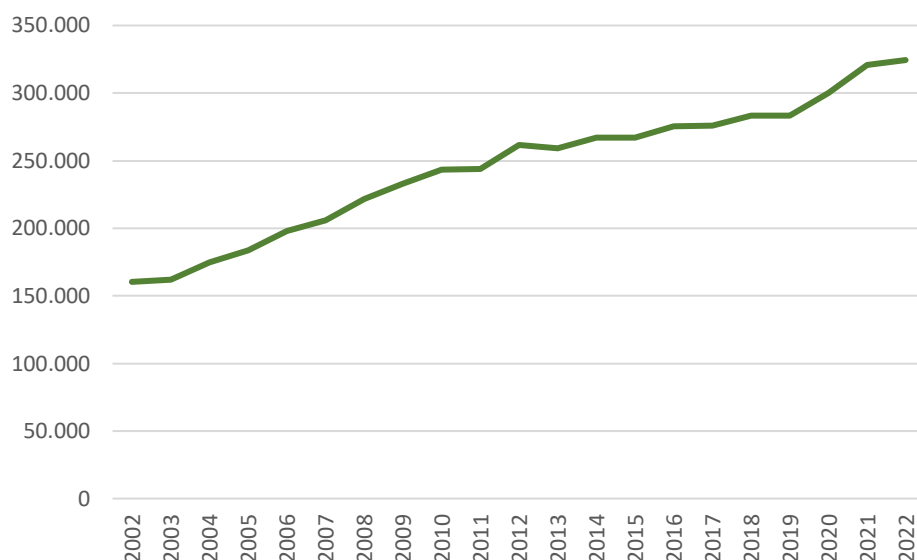
Men for det offentlige er det ansvarsfrit, hvis den slags udmeldinger er urealistiske eller ikke holder. Prisen betales af de lokale butikker og iværksættere, der intet kan gøre end at vente og håbe på en tålmodig bank.

DSK

Den situation vil for mange være uholdbar. Og derfor bør det være et krav med endnu mere klare og gennemsigtige udmeldinger om planlægning, vejarbejde m.m. Kommunikationen fra det offentlige, forsyningsselskaber m.m. kan være afgørende for den lille, nye butiks håndtering af situationen – og derfor bør den kommunikation og planlægning være langt mere inddragende og åben end i dag. Det offentlige adfærd har her stor betydning for markedet!

Det samme kan man sige om det offentlige indkøb, hvor den offentlige adfærd har enorm betydning for markedet. Den offentlige sektor i Danmark er nemlig blandt verdens største, og den køber ind for et trecifret milliardbeløb hvert eneste år. Tager man de offentlige selskaber og offentlige, selskabslignende virksomheder med i regnestykket, købes der nok ind for i omegnen af 400 mia. kroner årligt.

Figur 5: Det offentlige indkøb (mio. kroner)

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: OFF3

Note: Figuren viser summen af "forbrug i produktionen", "sociale ydelser i naturalier" og "investeringer i bygninger og anlæg mm., netto". Figuren inkluderer således ikke indkøb foretaget af offentlige selskaber og offentlige, selskabslignende virksomheder.

Låser det offentlige indkøb sig fast på nogle få, store spillere, så låses store dele af markedet. Omvendt forholder det sig, hvis man i det offentlige indkøb formår at skabe bedre rum for iværksættere, nye løsninger m.m. At bruge den offentlige indkøbsmuskel til at hjælpe danske iværksættere, er med andre ord helt oplagt.

DSK foreslår

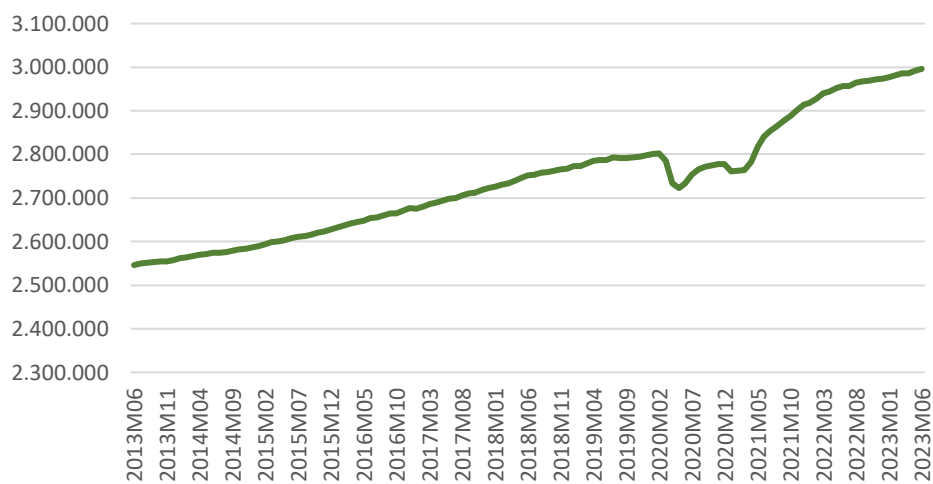
Planlæggende myndigheder, forsyningsselskaber m.m. skal i forbindelse med offentlige arbejder pålægges at give klare og entydige udmeldinger til lokalsamfundet, når dette påvirkes fysisk af arbejderne – f.eks. vejarbejde, større byggerier, renoveringer m.m. Det bør også være et krav at planlægningen i højere grad skal ske efter inddragelse af lokale virksomheder.

Og den offentlige sektor bør i langt højere grad end i dag tilrettelægge udbud så mindre virksomheder og iværksættere – evt. i samarbejder – kan byde.

Gør det lettere at ansætte

Enhver iværksætters drøm er at kunne ansætte et par medarbejdere. Og det lykkes da også for rigtig mange, og beskæftigelsen i Danmark sætter i disse år rekord. I juni 2023 var næsten 3 mio. danskere i beskæftigelse – det er en stigning på 17-18 procent på ti år! Men det er jo stadig de færreste, der er ansatte hos iværksættere.

Figur 6: Udviklingen i beskæftigelsen (antal personer)

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: LBESK03.

Note: Tallene for 2023 er foreløbige tal

Men vejen til at blive arbejdsgiver er bøvlet, besværlig og risikofyldt – især i begyndelsen. Og derfor kan det for mange iværksættere være svært, når det kommer til at ansætte de første medarbejdere.

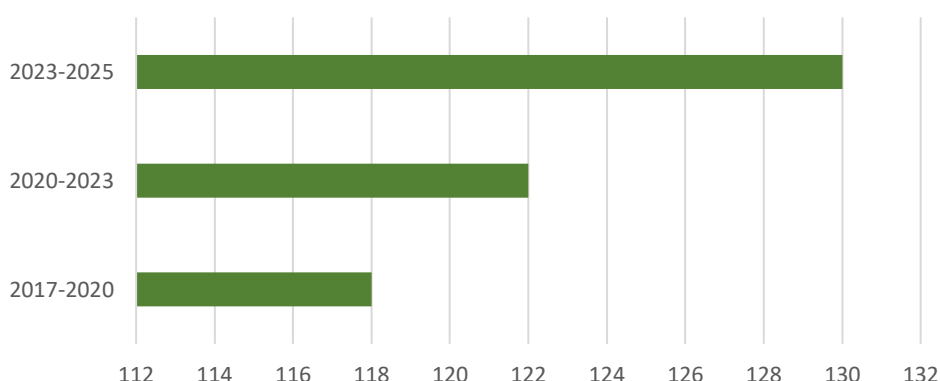
DSK

Det kan trods rekorderne i beskæftigelsen holde flere iværksættere tilbage, når det kommer til at tage det første skridt som arbejdsgiver.

Iværksættere er nemlig sårbare, og den sårbarhed skal opvejes af en betydelig fleksibilitet. Ellers står iværksætteren med valget om enten at vente med at blive arbejdsgiver eller at løbe en ret betydelig og måske endda uoverkommelig risiko, som i sidste ende bæres af de potentielle medarbejdere, iværksætteren måtte eller ikke måtte ansætte. Det er nemlig ikke let at være arbejdsgiver. Heller ikke, hvis man gør tingene ordentligt.

Som iværksætter har man derfor behov for, at det både bliver nemmere, mere overskueligt og mindre risikofyldt at ansætte. Og det kræver, at der både bliver kigget nærmere på statslige regler, EU-regler og andre vilkår.

Figur 7: Omfanget af butiksoverenskomsten (antal sider)

Kilde: Dansk Erhverv Arbejdsgiver / HK (2017): Butiksoverenskomsten 2017/2020. Senest lokaliseret 29. august 2023 på: <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/03-overenskomster/overenskomster-2017-2020/butiksoverenskomsten-2017-2020>. Dansk Erhverv Arbejdsgiver / HK (2020): Butiksoverenskomsten 2020/2023. Senest lokaliseret 29. august 2023 på: <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/03-overenskomster/overenskomst-2020-2023/butiksoverenskomsten-2020-2023.pdf>. Dansk Erhverv Arbejdsgiver / HK (2023): Butiksoverenskomsten 2023/2025. Senest lokaliseret 29. august 2023 på: <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/03-overenskomster/overenskomst-2023-2025/endelige-2023-2025/butiksoverenskomst-2023.pdf>.

Det er klart, at dette er ikke nogen nem øvelse, men det er en nødvendig øvelse, for beskæftigelsen bliver ikke ved med at sætte rekorder i al fremtid, og vi har alle sammen en interesse i, at der også skabes jobs i nye firmaer – ikke kun i de eksisterende.

DSK

DSK foreslår

Reglen om G-dage for arbejdsgivere bør afskaffes, så det for iværksættere bliver mindre risikofyldt at tage springet som arbejdsgiver. G-dagene betyder nemlig, at arbejdsgivere pålægges en unødigt omkostning, når medarbejdere skal afskediges – hvilket for mange iværksættere nemt kan ske.

Og den danske regering bør arbejde målrettet for, at EU's totimersregel for unges arbejdstid fjernes. I dag må unge i skolealderen tage et fritidsjob, men de må maksimalt arbejde 12 timer om ugen og maksimalt to timer om dagen. Reglen stammer fra direktivet om beskyttelse af unge på arbejdspladsen fra 1994. Reglen om maksimalt 12 timers arbejde om ugen er rimelig, men reglen om, at det maksimalt må være to timer om dagen er ufleksibel. Det gælder ikke mindst for iværksættere, som i opstartsfasen nemt kunne få brug for ekstra hænder i form af ungarbejdere. Hvis flere unge fik erfaringer fra opstartsvirksomheder, ville det i øvrigt også styrke iværksætter- og selvstændighedskulturen i almindelighed.

Og overenskomsterne bør i almindelighed underkastes et serviceeftersyn på baggrund af aftale mellem arbejdsmarkedets parter herom. Reglerne i overenskomsterne er meget omfattende og komplicerede, og derfor kan det for mange nye arbejdsgivere være svært at overskue, hvad de reelt er bundet af, når de kaster sig ud på det dybe vand og ansætter medarbejdere.

Lad iværksætterne styrke lokalsamfundene

Iværksættere er iværksættere, fordi de kan se nye muligheder. Det er lige præcis denne egenskab, der skaber innovation og fremgang. Og de muligheder, som iværksætterne kan se, behøver sjældent at være begrundet i mere end en dagligdags irritation eller en almindelig undren over, hvorfor man ikke "bare gør sådan". Og det er faktisk en oplevelse, de fleste mennesker kan have – uanset køn og alder.

Til gengæld er det en oplevelse, der er meget branchespecifik. Det er når, vi kender vores branche og dens omgivelser, at vi får oplevelsen af, at noget kan gøres bedre – den første iværksættergnist.

Men det er jo ikke altid nemt at gøre noget ved de udfordringer og muligheder, man ser. F.eks. er det oplagt for mange købmænd at spille en større rolle i lokalsamfundet, når andre lokale samfundsfunktioner lukker eller flytter længere væk. Det er derfor, at mange henter pakker og håndkøbsmedicin hos købmanden. Den slags muligheder for både nytænkning og styrkelse af lokalsamfundene bør naturligvis ikke hæmmes unødigt.

DSK

Faktaboks: Karakteristika ved førstegangshiværksættere

I 2021 undersøgte Erhvervsstyrelsen iværksætternes karakteristika, og man kiggede særligt på de iværksættere, der lykkes rigtig godt – top10-iværksætterne i hver branche.

Konklusionen var, at hverken alder, uddannelse eller køn har signifikant betydning for, om iværksætteren ender i top10-iværksætterne inden for sin branche. Til gengæld har bl.a. ledelses- og brancheerfaring stor betydning for din succes som iværksætter.

Kilde: Erhvervsstyrelsen (2021): Førstegangshiværksætteres karakteristika. Registerbaseret analyse. Senest lokaliseret 31. august 2023 på: https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/2021-05/F%C3%B8rstegangsv%C3%A6rks%C3%A6tteres%20karakteristika_ERST_feb.2021_v2%20FINAL-a.pdf.

Der er mange eksempler på disse udfordringer. Tag f.eks. håndkøbsmedicin, hvor man har meget tæt regulering af, hvordan salg m.m. skal foregå; nogle af reglerne giver god mening, andre gør ikke.

Eller tag de frivillige kæder på detailområdet, når vi taler om markedsføring, levering, webshops eller lignende – de kunne sikkert nemmere understøtte lokale iværksættere og dermed lokalsamfundene ude i landet, hvis der var videre rammer for slige samarbejder.

Eller tag reglerne for persontransport for nu at nævne et tredje eksempel; det er i dag langt tættere reguleret end f.eks. varetransport – også det giver på nogle felter mening (f.eks. visse forsikrings- og sikkerhedskrav), på andre ikke. Her burde være bedre plads til, at nye aktører og nye samarbejder kunne spire frem – ikke mindst uden for de større byer. I dag har mange købmænd f.eks. et velfungerende samarbejde med transportfirmaerne, hvad angår pakketransport og -levering; de erfaringer burde man kunne udvide til andre områder også. En erhvervsdrivende som den lokale købmand kan f.eks. snildt fungere som serviceformidler, også når det kommer til transport.

Nogle gange er vi end ikke klar over, at reguleringen har låst os fast i et bestemt mønster. Derfor bør vi også altid være åbne over for med kritiske øjne at kigge nærmere på eksisterende regler og vilkår.

DSK foreslår

Reglerne om detailsalg af håndkøbsmedicin bør forenkles og lempes. Det kan f.eks. holde nytænkning tilbage, at salg af håndkøbsmedicin er forbundet med et krav om et basissortiment.

Og mulighederne for at udbyde persontransport bør udvides. I dag er både taxakørsel og fjerntransport tæt reguleret. Mulighederne for at åbne for mere konkurrence fra andre virksomheder og brancher er åbenlys, og samarbejder mellem transport og dagligvarehandel er oplagt – ligesom man samarbejder om pakkelevering i dag.

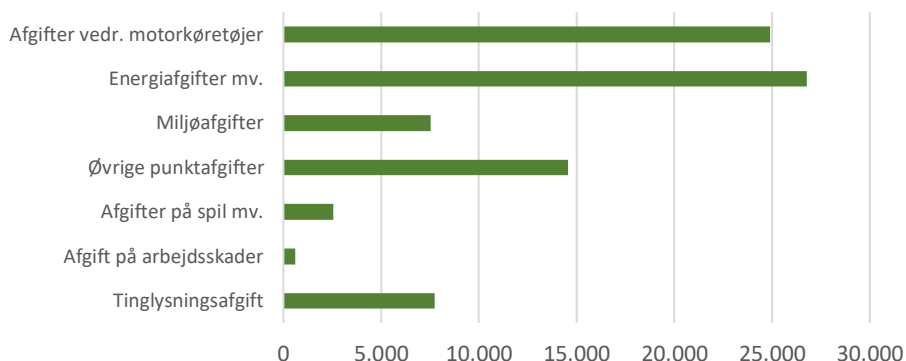
Og derfor bør der kigges nærmere på reglerne for frivillige kæder, der kan fungere som gode og mere sikre rammer for opstart af nye virksomheder – ikke mindst i geografiske områder, hvor iværksætteriet og den økonomiske udvikling ellers måtte halte. Her kunne videre rammer for samarbejder om f.eks. webshops, varelevering og lignende gøre det nemmere for den enkelte iværksætter.

Ryd op i skattesystemet

I Danmark er vi gode til skatter og afgifter. Vi opkræver f.eks. ca. 14,5 mia. kroner årligt i punktafgifter på tobak og alkohol og andre ting som f.eks. chokolade, kaffe og lignende. Og energiafgifterne koster danskerne over 32 mia. kroner om året.

Selvom dette er mange penge – og det kan være et problem i sig selv, når vi f.eks. taler konkurrence med udlandet – er det for de mindre virksomheder og iværksætterne i første omgang ikke nødvendigvis afgiftens sats eller niveau, der er afgørende. Afgifterne skal jo også betales af alle andre.

Figur 8: Forventet provenu fra udvalgte afgifter, 2023 (mio. kroner)

Kilde: Skatteministeriet (2023): Afgifter - provenuet af afgifter og moms. Senest lokaliseret 30. august 2023 på: <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/provenu-og-skattestruktur/afgifter-provenuet-af-afgifter-og-moms/>.

DSK

Men afgifter kræver administration, og dét er en særlig udfordring for iværksættere (og mindre virksomheder), der ikke har større administrationsapparater at trække på. Det gælder særligt for f.eks. nye importører eller helt nye forretningsmodeller, hvor administrationen ikke i første omgang ligger i engrosleddet.

Derfor er en afgiftssanering også altid en hjælp til iværksættere. Og det er en problemstilling, man politisk har været opmærksom på før. Det var man f.eks. i 2016, da man nedsatte det såkaldte saneringsudvalg, der skulle komme med forslag til at rydde op i de danske afgifter.

Faktaboks: Saneringsudvalget

I 2016 nedsatte man et såkaldt "saneringsudvalg", der skulle se nærmere på muligheder for at afskaffe, forsimple eller rydde op i de danske afgifter. Udvalget formulerede 57 forslag og anbefalinger til Skatteministeriet, der derefter vurderede grundlaget for at imødekomme udvalgets forslag.

Det førte året efter til en rapport fra Skatteministeriet, hvori man bl.a. fastslog, at flere af afgifterne var "administrativt bebyrdende" for virksomhederne, og at det for flere afgifter var gældende, at "hensynet til statens indtægter" ikke stod "mål med de administrative byrder, som afgifterne påfører virksomhederne".

På den baggrund foreslog Skatteministeriet at imødekomme 41 af forslagene – herunder f.eks. at afskaffe den særlige afgift på vafler og kaffeafgiften.

Langt fra alle forslagene er gennemført i dag.

Kilde: Skatteministeriet (2017): Sanering af punktafgifter. Senest lokaliseret 30. august 2023 på: <https://www.skm.dk/aktuelt/publikationer/rapporter/sanering-af-punktafgifter/>.

Langt fra alle udvalgets mange og gode forslag er blevet realiseret, og mange administrative lettelser til gavn for især iværksættere og mindre virksomheders dagligdag kan stadig hentes her. Og det er da en begyndelse.

Men det er heller ikke mere end en begyndelse. For de danskere, der sætter sig for bordenden i deres egen virksomhed – hvad enten det er som købmænd, rådgivere, importører eller noget fuldkommen femte – kan det nemlig være endog ganske besværligt at navigere i de mange skatte- og afgiftsregler i almindelighed. Her er i den grad potentiale for forenkling til gavn for ikke mindst iværksætterne.

DSK

DSK foreslår

Saneringsudvalgets forslag bør genbesøges og i altovervejende grad gennemføres, ligesom der bør nedsættes et nyt saneringsudvalg til at give nye forslag til nye afgiftsforenklinger.

Og der bør nedsættes en skattekommission, hvis formål er fordomsfrit at kigge nærmere på, hvordan det samlede skattesystem kan forenkles – herunder på samspillet mellem personskatter og afgifter – så systemet bliver mere gennemskueligt, og så borgernes og virksomhedernes administration heraf gøres nemmere.

DSK's forslag: Syv veje til mere iværksætter i Danmark

1. **Styrk selvstændighedskulturen**

- Standardiserede undervisningsforløb med fokus på nystartede virksomheders konkrete udfordringer som f.eks. regnskab m.m.
- Styrk samarbejderne mellem uddannelsessystemet og det lokale erhvervsliv

2. **Sæt en prop i regelmaskinen**

- Indfør et regelstop

3. **Skab bedre finansielle muligheder**

- Indfør en ret til en basal erhvervskonto
- Skab mulighed for equity crowdfunding i Danmark

4. **Gør det offentlige til en medspiller frem for en modspiller**

- Stil højere krav til det offentlige, forsyningsselskaber m.m.'s information i forbindelse med arbejder, der påvirker erhvervslivet
- Gør det nemmere for mindre virksomheder at tage del i offentlige udbud

5. **Gør det lettere at ansætte**

- Afskaf G-dagene
- Arbejd målrettet for en afskaffelse af EU's totimersregel for ungarbejdere
- Giv overenskomsterne et serviceeftersyn

6. **Lad iværksætterne styrke lokalsamfundene**

- Forenkl reglerne om salg af håndkøbsmedicin
- Liberalisér reglerne for persontransport
- Skab bedre rammer for frivillige kæder

7. **Ryd op i skattesystemet**

- Genbesøg det tidligere saneringsudvalgs konklusioner
- Opret et nyt saneringsudvalg
- Opret en bredere skattekommission med fokus på at skabe mere gennemsigtighed og mindre administration

De Samvirkende Købmænd har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation for Danmarks selvstændige købmænd. Vi repræsenterer i dag over 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience-butikker i Danmark.